

Stichting NIOC

Stichting NIOC en de NIOC kennisbank

Stichting NIOC (www.nioc.nl) stelt zich conform zijn statuten tot doel: het realiseren van congressen over informatica onderwijs en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

De stichting NIOC neemt de archivering van de resultaten van de congressen voor zijn rekening. De website www.nioc.nl ontsluit onder "Eerdere congressen" de gearchiveerde websites van eerdere congressen. De vele afzonderlijke congresbijdragen zijn opgenomen in een kennisbank die via dezelfde website onder "NIOC kennisbank" ontsloten wordt.

Op dit moment bevat de NIOC kennisbank alle bijdragen, incl. die van het laatste congres (NIOC2025, gehouden op donderdag 27 maart 2025 jl. en georganiseerd door Hogeschool Windesheim). Bij elkaar zo'n 1500 bijdragen!

We roepen je op, na het lezen van het document dat door jou is gedownload, de auteur(s) feedback te geven. Dit kan door je te registreren als gebruiker van de NIOC kennisbank. Na registratie krijg je bericht hoe in te loggen op de NIOC kennisbank.

Het eerstvolgende NIOC vindt plaats op 18 maart 2027 in Arnhem en wordt georganiseerd door HAN University of Applied Sciences.

Reacties over de NIOC kennisbank en de inhoud daarvan kun je richten aan de beheerder:

R. Smedinga kennisbank@nioc.nl.

Vermeld bij reacties jouw naam en telefoonnummer voor nader contact.

Imagoverbetering van ict, gebruik van ict-Mindsets

Auteur

Jan Dirk Schagen

HBO-I stichting

Email: jandirk.schagen@hbo-i.nl

Samenvatting:

Wat is ict-Mindsets?

De digitale generatie kiest steeds minder vaak voor een opleiding of carrière in de ict. Dit heeft onder meer te maken met het imago. Als je jongeren vraagt naar de wereld van ict, koppelen ze deze toch nog vaak aan eenzaam werk, de hele dag achter een computer zitten en weinig uitdagingen. Daarnaast is ict zo vanzelfsprekend voor jongeren, dat het belang en de mogelijkheden van een opleiding in deze richting vaak niet wordt ingezien. En dat is jammer, want ict gaat bij bedrijven, organisaties of het dagelijks leven allang niet meer alleen over programmeren en software ontwikkelen. De wereld van ict gaat tegenwoordig ook over game-design, digitale veiligheid, twitteren en augmented reality. Zelfs het oplossen van milieu en maatschappelijke problemen leunt deels op de schouders van ict'ers.

Ict-Mindsets gaat uit van de belevingswereld en motivaties van jongeren. Jongeren binnen dezelfde mindset zijn sterk vergelijkbaar in hun ideeën over de toekomst, hun drijfveren en de reden om wel of niet voor een bepaalde vervolgopleiding te kiezen en waar hun interesses liggen op het gebied van ict. Aan de hand van dit model ontstaan nieuwe inzichten voor onderwijs, marketing en werving.

Trefwoorden

Ict-mindsets, imagoverbetering, segmentatiemodel, source-magazine.nl

Imagoverbetering van ict, gebruik van ict-Mindsets

1 Inleiding

De digitale generatie kiest steeds minder vaak voor een opleiding of carrière in de ict. Dit heeft onder meer te maken met het imago. Als je jongeren vraagt naar de wereld van ict, koppelen ze deze toch nog vaak aan eenzaam werk, de hele dag achter een computer zitten en weinig uitdagingen. Daarnaast is ict zo vanzelfsprekend voor jongeren, dat het belang en de mogelijkheden van een opleiding in deze richting vaak niet wordt ingezien. En dat is jammer, want ict gaat bij bedrijven, organisaties of het dagelijks leven allang niet meer alleen over programmeren en software ontwikkelen. De wereld van ict gaat tegenwoordig ook over game-design, digitale veiligheid, twitteren en augmented reality. Zelfs het oplossen van milieu en maatschappelijke problemen leunt deels op de schouders van ict'ers.

Een continue toestroom van nieuwe studenten en werknemers is dan ook noodzakelijk voor de toekomst. Om voor alle bovenstaande disciplines nieuw talent te blijven leveren, is er vraag naar verschillende soorten ict'ers. Met alleen computers van binnen en buiten kennen, kom je er niet meer. De wereld zoekt nu ook ict'ers die zich veel meer richten op de gebruikers van ict en op de samenleving: werknemers die kansen zien en oplossingen aandragen op verschillende vlakken en binnen verschillende sectoren.

Door al deze carrièrekansen en mogelijkheden onder de aandacht van jongeren te brengen, interesseer je een bredere groep jongeren voor een toekomst in de ict. Omdat jongeren niet allemaal op dezelfde manier naar deze wereld kijken, kun je hen ook niet allemaal op dezelfde manier aanspreken. Daarnaast is de wereld van ict ook niet op zoek naar die ene specifieke jongere. Juist de diversiteit is belangrijk.

Daarom is ict-Mindsets ontwikkeld. Dit model maakt een onderverdeling van jongeren (van 14 t/m 18 jaar) in vier types; de Functionele ict'er, de Creatieve ict'er, de Sociale ict'er en de Carrière ict'er. (Deze types worden uitgebreid belicht onder het kopje ict-Mindsets types). Ict-Mindsets gaat uit van de belevingswereld en motivaties van jongeren. Jongeren binnen dezelfde mindset zijn sterk vergelijkbaar in hun ideeën over de toekomst, hun drijfveren en de reden om wel of niet voor een bepaalde vervolgopleiding te kiezen en waar hun interesses liggen op het gebied van ict. Aan de hand van dit model ontstaan nieuwe inzichten voor onderwijs, marketing en werving.

Het bedrijfsleven zit te springen om veelzijdige ict'ers voor de toekomst van Nederland. Daarom wordt het hoog tijd voor een positieve imagoverandering, want jongeren associëren ict nu nog te vaak met nerds en lange dagen achter een computer werken.

YoungWorks ontwikkelde in opdracht van Stichting HBO-i het ict-Mindsets model. Het model geeft zicht op de verschillende drijfveren en motivaties van jongeren ten opzichte van hun carrière en ict. Door het model toe te passen en aan te sluiten op waarden van jongeren, wordt ict voor een veel grotere doelgroep jongeren interessant.

2 Wat is ict-mindsets?

Ict-Mindsets is een op onderzoek gebaseerd model dat uitgaat van de belevingswereld en motivaties van jongeren in de leeftijd 14 t/m 18 jaar. Jongeren binnen dezelfde mindset zijn sterk vergelijkbaar in hun ideeën over de toekomst en hun drijfveren en interesses tegenover ict. Het ict-Mindsets model deelt jongeren aan de hand van twee dimensies in. De eerste dimensie is motivatie ten opzichte van ict. Hierin onderscheiden we jongeren met interesse in de technische werking van ict versus jongeren met interesse in de toepassingen en eindgebruiker van ict. Daarnaast maakt het ict-Mindsets model onderscheid tussen jongeren die graag met ict het dagelijks leven willen ondersteunen of verbeteren versus jongeren die met ict het dagelijks leven willen verrijken en voor wie leuke toepassingen van ict belangrijk zijn. Deze verschillende dimensies bepalen de vier types: de Functionele ict'er, de Creatieve ict'er, de Sociale ict'er en de Carrière ict'er. Deze vier types vragen allemaal om een andere benadering om ze enthousiast maken voor een toekomst in de ict.

2.1 VIER ICT-MINDSETS

2.1.1 *De functionele ict'er*

De Functionele ict'er is wat nu vaak wordt gezien als de 'typische ict'er'. Dit type hoeft niet zo nodig op te vallen en voelt zich het meeste thuis bij jongeren die dezelfde (computer) taal spreken. Deze jongeren hebben een talent om complexe codes te begrijpen en ict-problemen te doorzien, om hier vervolgens oplossingen voor te bedenken. De Functionele ict'er is op zoek naar uitdagingen op het technische vlak en is intrinsiek gemotiveerd; hij of zij bouwde zijn eerste website waarschijnlijk al op zijn tiende jaar. Deze jongere kun je enthousiast maken voor ict door te focussen op de praktische kant van ict: het oplossen van problemen en het toepassen van nieuwe technologieën zodat een bedrijf goed blijft functioneren. De centrale vraag bij deze jongere is: wat kan ik verbeteren met ict?

2.1.2 *De creatieve ict'er*

De Creatieve ict'er is net als de Functionele ict'er intrinsiek gemotiveerd maar is daarnaast vooral geïnteresseerd hoe je ict kunt gebruiken om vernieuwende dingen te maken. De Creatieve ict'er is naast het programmeren van een website ook bezig met het ontwerpen van bijvoorbeeld gekke apps. Hij of zij bedenkt de meest gekke toepassingen en is op zoek naar uitdagingen en afwisseling in werk. Deze jongere kun je enthousiast maken voor ict door te focussen op opleidingen zoals game- of webdesign, het ontwerpen van nieuwe 3D-toepassingen of het bedenken van vernieuwende crossmediale concepten. Wat kan ik creëren met ict?

2.1.3 *De sociale ict'er*

De Sociale ict'er wil graag iets nuttigs doen voor de maatschappij of bijdrage aan de wereld, maar weet vaak niet goed op welke manier. Deze jongere vindt de wereld van ict (nog) vaak saai en eenzijdig en heeft weinig kennis over de mogelijkheden van een loopbaan in de ict. Om deze jongere te enthousiasmeren moet hij of zij worden aangesproken op de zinvolle toepassingen van ict: hoe kan ict het leven van mensen verbeteren? Sociale ict'ers kun je bijvoorbeeld enthousiast maken met een project als One Laptop Per Child, waarbij arme kinderen door middel van ict kans op een beter leven krijgen. Maar ict is ook belangrijk in de zorg, zeker in de vergrijzende samenleving. De Sociale ict'ers van de toekomst kunnen uitstekend de link leggen tussen de uiteindelijke gebruiker en programmeur van ict.

2.1.4 *De Carrière ict'er*

De Carrière ict'er is in een opleiding of baan op zoek naar status en zekerheid. Opvallend is het eenzijdige negatieve beeld van deze jongere ten aanzien van een carrière in de ict. Hij of zij denkt bij ict eerder aan een helpdeskmedewerker dan aan een ict-consultant. De Carrière ict'er heeft interesse in de mogelijkheden van ict om het leven van mensen te verrijken en is op zoek naar waardering van anderen. Bill Gates en de bedenkers van YouTube zijn goede voorbeelden voor de Carrière ict'er. Als er iets is waar de Carrière ict'er stellig over is, dan zijn het de eisen voor zijn toekomstige loopbaan: een goede beloning en doorgroeimogelijkheden naar een leidinggevende functie. De centrale vraag bij deze jongere is dan ook: wat kan ik bereiken met ict?

2.2 TOEPASSING VAN ICT-MINDSETS

2.2.1 *Voor wie?*

Ict-Mindsets is bedoeld als een tool voor onderwijsinstellingen, opleidingen, ict-bedrijven en de sector als geheel. Het model kan bijvoorbeeld worden ingezet bij het scherp krijgen van de inhoud en communicatie rond opleidingen, traineeships en arbeidsmarktcommunicatie. Hoe sluit je bijvoorbeeld in je voorlichting aan op toekomstige ict-studenten?

2.2.2 *Strategiebepaling in drie stappen*

Het ict-Mindsets model kan door onderwijsinstanties, bedrijven en de sector als geheel in een aantal stappen worden toegepast:

- 1 *Terreinverkenning & identiteit*: Welke ict-Mindsets trekken we momenteel aan? En welke ict-Mindsets hebben we binnen de opleiding of organisatie?
- 2 *Koersbepaling & gewenst imago*: Op wie willen we ons specifiek richten? Gaan we verbreden richting nieuwe ict-Mindsets of richten we ons juist op één specifieke ict-Mindset?
- 3 *Terreinwinst*: Welke aanpassingen zijn nodig om nieuwe ict-Mindsets aan te spreken? Wat moeten we veranderen in onze bestaande wervingsactiviteiten en communicatiestrategie om deze doelgroep aan te trekken?

2.2.3 *Praktische toepassing: Do's & Don'ts*

Ict-Mindsets biedt een kader om je doelgroep in kaart te brengen en beter te begrijpen hoe je jongeren kunt aanspreken en inspireren. Je kunt het model praktisch toepassen op bijvoorbeeld het programma van een open dag, website, een les over ict op een middelbare school, onderwijsprogramma's van opleidingen in het hoger onderwijs, vacatureteksten, of de samenstelling van multidisciplinaire teams in het werkveld. Doorloop je programma van een open dag eens en kijk kritisch naar de voorbeelden die je gebruikt en verhalen die je laat zien. Spreekt dit de ict-Mindsets die je op het oog hebt echt aan?

Jongeren worden overigens niet graag in hokjes gestopt. Het is niet de bedoeling om ict-Mindsets direct richting jongeren te communiceren. Spreek jongeren bijvoorbeeld niet rechtstreeks aan als 'Jij bent een typische functionele ict'er' en bedenk dat jongeren vaak op het raakvlak zitten van twee types.

Voorbeelden van de toepassing van ict-Mindsets:

- Een groot internationaal ict-bedrijf ontvangt al jaren groepen jongeren tijdens een open dag. Na een onderzoek onder bezoekers blijkt dat Sociale ict'ers het programma negatief waarderen. Op basis hiervan wordt het programma aangepast en is er meer aandacht voor de sfeer. Jongeren gaan voortaan ook speeddaten, waarbij medewerkers vertellen over projecten die het bedrijf voor de zorg doet. Wat kun je betekenen voor mensen met een loopbaan in de ict?
- Na de vaststelling dat de doelgroep Carrière ict'ers nog onvoldoende wordt aangesproken door de opleiding Bedrijfskundige Informatica besluit een onderwijsinstelling om het communicatiemateriaal te vernieuwen. Beelden worden meer gericht op status, een internationale carrière en werken in teams. In de tekst ligt de nadruk sterker op het toekomstperspectief: wat kun je met de opleiding? In het onderwijs komt meer nadruk te liggen op ondernemerschap en de verbinding met aansprekende bedrijven uit de regio. Leerlingen zetten hun eigen bedrijf op.
- HBO-i paste het eigen scholierenmagazine Source magazine (www.source-magazine.nl) aan op basis van de inzichten van ict-Mindsets. Elke editie wordt grondig gecheckt: biedt het tijdschrift inspiratie voor de vier types? Dit leidt tot een gevarieerde inhoud. Jongeren lezen over aansprekende carrières, ict & social media, de game-industrie en internet security.

Op de website van ict-Mindsets (<http://www.ictmindsets.nl/>) is meer achtergrondinformatie over het model te vinden, en komen ook de verschillende producten die op basis van dit model ontwikkeld zijn ter sprake.